

مفاد قراردادی که ایران را مستعمره انگلستان می‌کرد

۱۸ مرداد ۱۳۹۳ ساعت ۱۷:۲۵

قرارداد ۱۹۱۹ در ۱۱ ذیقده ۱۳۳۷ هـ (۹ اوت ۱۹۱۹) با دولت بریتانیا و به همدستی وثوق‌الدوله نخست‌وزیر وقت منعقد شد.

این قرارداد در ۱۱ ذیقده ۱۳۳۷ هـ (۹ اوت ۱۹۱۹) با دولت بریتانیا و به همدستی وثوق‌الدوله نخست‌وزیر وقت منعقد شد.

در سال ۱۹۱۹ دولت ایران هیئتی حامل خواسته‌های ایران (از جمله لغو قرارداد ۱۹۰۷، الغای کاپیتولاسیون و امتیازات خارجی به طور کلی، و غیره) را به کنفرانس صلح پاریس اعزام داشت، ولی انگلستان مشکلاتی در راه پذیرفته شدن نمایندگان ایران به کنفرانس صلح فراهم کرد، و قرارداد معروف به قرارداد ۱۹۱۹ را با دولت ایران منعقد کرد که به موجب آن کلیه تشکیلات نظامی و مالی ایران تحت نظارت انگلستان قرار می‌گرفت.

پس از امضای این قرارداد بین وثوق‌الدوله و سرپریسی کاکس وزیر مختار انگلیس که خبر آن محترمانه نگاهداشته شده بود، انگلستان منتظر تصویب قرارداد از طرف مجلس ایران نشده، یک هیئت نظامی به ریاست ژنرال دیکسون و یک هیئت مالی به سرپرستی آرمیتاژ اسمیت برای تشکیل سازمان جدید ارتض و اداره امور مالیه اعزام کردند، و مبلغ دو میلیون لیره به عنوان قرض با ربح صدی هفت برای اجرای برنامه‌های خود در اختیار دولت ایران گذاشتند، اما جامعه ملل این قرارداد خائنانه را که موجب می‌شد ایران تحت‌الحمایه انگلستان شود به رسمیت نشناخت.

چرا که این قرارداد ایران را عملأً به صورت تحت‌الحمایه انگلستان در می‌آورد. در ایران آزادیخواهان بر ضد آن قیام کردند، فرانسه و آمریکا هم انگلستان را به جهت تحمیل کردن چنین قراردادی به ایران مورد اعتراض قرار دادند.

وثوق‌الدوله عاقد قرارداد مخالفین را حبس کرد جراید را توقيف و احمد شاه قاجار را به اروپا روانه کرد، و به اجرای مواد قرارداد پرداخت. اما سرانجام مجبور به کناره‌گیری شد و دولت میرزا حسن خان مشیرالدوله که بر سر کار آمد آن را موقوف‌الاجرا گذاشت و با کودتای سوم اسفند از میان رفت.

۱ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحدل‌الشكل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه‌آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت

۲ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحداً‌الشكل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه‌آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت انگلیس به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۱] (صفحه ۲)

۳ - قرارداد بین دولت انگلستان و ایران که طبق آن مالیه و قشون ایران زیر نظر معلمین و فرماندهان انگلیس قرار گرفت، قشون متحداً‌الشكل، ژاندارم و قزاق به یک صورت در خواهد آمد، تأسیس خطوط راه‌آهن، پرداخت ۲ میلیون لیره وام از طرف دولت انگلیس به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۲] (صفحه ۳)

۴ - رونوشت نامه ضمیمه قرارداد ۱۹۱۹ [۱۹۱۹-۳-۳۶-۳۶-۳۰] (صفحه ۱)

۵ - رونوشت نامه ضمیمه قرارداد ۱۹۱۹ [۱۹۱۹-۳-۳۶-۳۷-۳۷] (صفحه ۲)

۶ - قرارداد استقراض ۲ میلیون لیره توسط دولت ایران از انگلستان [۱۱۴-۳-۳۶-۳۶-۲۸] (صفحه ۱)

۷ - قرارداد استقراض ۲ میلیون لیره توسط دولت ایران از انگلستان [۱۱۴-۳-۳۶-۳۶-۲۹] (صفحه ۲)

۸ - ترجمه نامه سرپرسی کاکس وزیر مختار انگلستان به وثوق‌الدوله رئیس‌الوزراء درباره ناتوانی تأديه وجوه استقراض به خزانه‌داری ایران و بریگاد قزاقخانه تا قبل از ورود مستشاران مالی به ایران [۱۱۴-۳-۳۶-۳۵-۳۵] (صفحه ۱)

۹ - نامه سرپرسی کاکس به وثوق‌الدوله در خصوص ارسال مخارج نگهداری قشون انگلیس در ایران در قبال عدم دریافت خسارت توسط دولت ایران، عدم ارتباط این قرارداد به دعاوی افراد و موسسات خصوصی [۱۱۴-۳-۳۶-۳۶-۳۸] (صفحه ۱)

۱۰ - نامه سرپرسی کاکس به وثوق‌الدوله در خصوص ارسال مخارج نگهداری قشون انگلیس در ایران در قبال عدم دریافت خسارت توسط دولت ایران، عدم ارتباط این قرارداد به دعاوی افراد و موسسات خصوصی [۱۱۴-۳-۳۶-۳۶-۳۹] (صفحه ۲)

- ۱۱ - نامه جوابیه وثوقالدوله به سر پرسی کاکس مبنی بر اعلام موافقت دولت ایران با نظر دولت انگلستان درباره مخارج قشون مذکور [۱۱۴-۳۶-۳۰-۴۰] ف]
- ۱۲ - نامه وثوقالدوله به سر پرسی کاکس وزیرمختار انگلستان مبنی بر بی مورد دانستن مطالبه شهریه و یکصدهزار تومان به وزارت مالیه انگلستان بابت وجود استقراضی با توجه به مشکلات مالی ایران به شرط پرداخت وجود مزبور بعد از ورود مستشاران مالی به ایران بر طبق قرارداد استقراض [۱۱۴-۳۳-۳۶-۳] ف] (صفحه ۱)
- ۱۳ - نامه وثوقالدوله به سر پرسی کاکس وزیرمختار انگلستان مبنی بر بی مورد دانستن مطالبه شهریه و یکصدهزار تومان به وزارت مالیه انگلستان بابت وجود استقراضی با توجه به مشکلات مالی ایران به شرط پرداخت وجود مزبور بعد از ورود مستشاران مالی به ایران بر طبق قرارداد استقراض [۱۱۴-۳۴-۳۶-۳] ف] (صفحه ۲)
- ۱۴ - اعلامیه جامعه ملیون اسلامی در مورد مخالفت شدید با انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ بین ایران و انگلستان و درخواست لغو هر چه سریعتر آن به دنبال برقراری حکومت نظامی در تهران از سوی وثوقالدوله به رئیسوزراء [۳۶۵۵۸-ن]
- ۱۵ - نامه حاج میرزا حسن خان به وثوقالدوله رئیسوزراء در خصوص عرض تبریک به مناسبت انعقاد عهدنامه میان دولت ایران و انگلیس [۴۲۹۵۴-ن] (صفحه ۱)
- ۱۶ - نامه حاج میرزا حسن خان به وثوقالدوله رئیسوزراء در خصوص عرض تبریک به مناسبت انعقاد عهدنامه میان دولت ایران و انگلیس [۵۴۲۹۵-ن] (صفحه ۲)
- ۱۷ - فرمان جرج پنجم: اعطای نشان «پاکی» انگلستان به حسن وثوقالدوله نخستوزیر ایران [۱۱۲-۳۲۲-۳] و
- ۱۸ - نامه نورمن به رئیسوزراء مبنی بر اشاره به پرداخت ۴۰۰ هزار تومان به وثوقالدوله، صارمالدوله و نصرالدوله، اشاره به اوضاع آشفته ایران به دنبال انتشار چنین خبری و درخواست سکوت جهت کمک به مقامات مذکور [۴۱۳۵۸-ن]
- ۱۹ - نامه حاج حسین امینالضرب به رئیسوزراء مبنی بر لزوم مذاکره با دولت انگلستان جهت لغو قرارداد ۱۹۱۹ به دلیل وجود تهاجمات داخلی و خارجی و تنفر و انزجار عمومی از قرارداد مذکور [۴۵۴۶ ن]

- ۲۰ - تلگراف سفارت لندن در مورد اظهارات معاون وزارت امور خارجه راجع به امکان لغو قرارداد ۱۹۱۹ توسط ایران به دلیل عدم ارائه پیشنهاد دولت با مطرح نمودن آن در مجلس [۴۵۵۶ ن]
- ۲۱ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم‌الدوله به ریاست وزراء مبني بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از ان به وثوق‌الدوله و مابقی بین خود و نصرت‌الدوله [۴۳۹۵۴ ن] (صفحه ۱)
- ۲۲ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم‌الدوله به ریاست وزراء مبني بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از ان به وثوق‌الدوله و مابقی بین خود و نصرت‌الدوله [۴۳۹۵۵ ن] (صفحه ۲)
- ۲۳ - تلگراف رمز اکبر میرزا صارم‌الدوله به ریاست وزراء مبني بر وصول ۴۰۰ هزار تومان از دولت انگلیس بابت عقد قرارداد ۱۹۱۹، پرداخت نیمی از ان به وثوق‌الدوله و مابقی بین خود و نصرت‌الدوله [۴۳۹۵۶ ن] (صفحه ۳)
- ۲۴ - اعلامیه سید ضیا الدین طباطبایی رئیس‌الوزراء راجع به لغو قرارداد ایران و انگلیس در زمان وثوق‌الدوله، ضمن بیان مطالبی از سیاست داخلی و خارجی دولت [۳۶۰۴۸ ن] (صفحه ۱)
- ۲۵ - اعلامیه سید ضیا الدین طباطبایی رئیس‌الوزراء راجع به لغو قرارداد ایران و انگلیس در زمان وثوق‌الدوله، ضمن بیان مطالبی از سیاست داخلی و خارجی دولت [۳۶۰۴۸ ن] (صفحه ۲)
- ۲۶ - تلگراف سید ضیا الدین طباطبایی به ناصرالملک مبني بر تشریح اوضاع مملکت، ضرورت لغو قرارداد ۱۹۱۹ و تقاضای مذاکره با لرد کرزن، دادن اطمینان به وی مبني بر تداوم روابط فی مابین ایران و انگلیس علی‌رغم فسخ قرارداد مذبور [۱۲۵۰ ق]

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۲۵۷۱-مفاد-قراردادی-ایران-مستعمره-انگلستان-می-کرد>